

Förvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6)

Er beteckning: Fö2025/00151

Länsstyrelsen Kalmar län (länsstyrelsen) yttrar sig över Plikten Kallar!
En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6).

Sammanfattning

Länsstyrelsen ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna i terminologin när det gäller det civila försvaret. Länsstyrelsen instämmer i att krigsplacering bör användas för krigsplacering med värnplikt eller civilplikt enligt totalförsvarspliktslagen. Länsstyrelsen anser även att ordet beredskapsregistrering kan användas för sådan registrering hos Plikt- och prövningsverket av totalförsvarspliktiga som inte omfattas av värnplikt eller civilplikt. Länsstyrelsen välkomnar vidare att olika begrepp förtydligas genom föreslagna författningsändringar.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att beredskapsregistrering endast ska göras i fråga om totalförsvarspliktiga i krigsorganisationen som har ingått avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap. Länsstyrelsen anser att bemanningsansvariga aktörer ska kunna beredskapsregistrera all personal i krigsorganisationen i enlighet med alternativ två i utredningen.

Länsstyrelsen är positiv till att genom samverkan medverka i uppdragen gällande civilplikt inom områdena bevakningsverksamhet och befolkningsskydd.

17 Personalförstärkning i det civila försvaret vid höjd beredskap

Länsstyrelsen anser att det är positivt att uppdraget att utreda implementering av civilplikt inom bevakningsverksamhet föreslås

ske i samverkan med länsstyrelserna. Länsstyrelsen har samma inställning när det gäller uppdraget att utreda och bedöma behovet av civilplikt inom befolkningsskydd. Länsstyrelsen anser dock att det är av vikt att länsstyrelsen får kostnadstäckning för merkostnader som uppstår med anledning av dessa uppdrag.

18 Personalförstärkning i olika delar av det civila försvaret

18.10 Ordning och säkerhet

Länsstyrelsen anser att det föreligger ett behov av civilplikt inom området bevakningsverksamhet. Ansvaret för att leda och fördela arbetet med civilpliktiga bör ligga inom beredskapssektorn ordning och säkerhet och Polismyndigheten bör ansvara för att leda och fördela arbetet. Länsstyrelsen anser också att bevakning av skyddsobjekt, utifrån att den hotbild som finns mot ett visst objekt kan variera, bör ligga under samma ledning.

18.17.4 Hur behoven av personalförstärkning kan tillgodoses

Utredningen lyfter att det kan finnas behov av personalförstärkning av vissa tillkommande uppgifter under höjd beredskap såsom exempelvis vid tillämpning av förfogandelagen samt att det inte finns någon analys av behoven för dessa områden bland annat då det är oklart hur dessa uppgifter ser ut.

Länsstyrelsen anser emellertid att behoven av personalförstärkning kopplat till förfogandelagstiftningen, trots vissa otydligheter, borde ha utretts inom ramen för utredningen. Länsstyrelserna utser ledamöter till lokala värderingsnämnder i länet. De lokala värderingsnämnderna har sedan som huvudsaklig uppgift att pröva ersättningsärenden enligt förfogandelagen under höjd beredskap. För att de lokala värderingsnämnderna ska kunna utföra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt bör ledamöterna utbildas i fredstid. Ledamöterna, som förvisso förordnas av länsstyrelserna, är därefter knutna till en annan myndighet, den lokala värderingsnämnden. Länsstyrelsen anser att förutsättningarna för att säkerställa behovet av ledamöter som är förordnade i lokal värderingsnämnd behöver utredas. Vidare behöver det utredas hur ledamöterna ska kunna ersättas för sitt uppdrag, såväl i fredstid som under höjd beredskap.

19 Tydligare regler för det civila försvarets personalförsörjning

19.3 Beredskapsregistrering i det civila försvaret

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att beredskapsregistrering endast ska göras i fråga om totalförsvarspliktiga i krigsorganisationen som har ingått avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap.

Länsstyrelsen anser att det är av vikt att det finns ett enkelt och tydligt sätt att säkerställa bemanningen för de verksamheter som bedöms som viktiga inför och under höjd beredskap. Detta för att dessa ska kunna planera, utbilda och öva sin organisation. Genom vad som i utredningen benämns som alternativ två förbättras förutsättningarna för bemanningsansvariga att känna till om en individ är anspråkstagen eller inte. Länsstyrelsen anser därmed, till skillnad från utredningens förslag, att bemanningsansvariga ska kunna beredskapsregistrera all personal i krigsorganisationen.

Länsstyrelsen instämmer vidare inte i utredningens slutsats att ett ärende om konkurrens mellan bemanningsansvariga om i vilken krigsorganisation en totalförsvarspliktig ska placeras ytterst ska kunna avgöras av civilområdeschefen. Ett sådant mandat bör inte vara personspecifikt. Därutöver kan intressekonflikter uppstå i de fall den civilområdesansvariga länsstyrelsen är en av de bemanningsansvariga som önskar placera den totalförsvarspliktiga personen. Länsstyrelsen instämmer i utredningens slutsats att konkurrens mellan bemanningsansvariga om i vilken krigsorganisation en totalförsvarspliktig ska placeras så långt möjligt bör lösas i samförstånd i fredstid. Utredningen konstaterar vidare att förfarandet att ytterst avgöra ett ärende om konkurrens inte behöver regleras i författning. Länsstyrelsen anser emellertid att, för det fall att det ska finnas ett sådant mandat, bör detta vara uttryckligt reglerat i författning.

25 Säkerhetsskydd och säkerhetsprövning

Länsstyrelsen anser att säkerhetsskyddslagstiftningen behöver ses över för att säkerställa att en beredskapsregistrerad person innehar

en sådan befattning som typiskt sett kan genomgå en säkerhetsprovning och placeras i säkerhetsklass.

Länsstyrelsen vill även belysa vikten av att tilldela tillräckliga resurser till funktioner som hanterar säkerhetsprovningar samt registerkontroll kopplat till eventuellt tillkommande provningar och kontroller över tid.

28 Inriktning och samordning av personalförsörjningen

Utredningen anser inte att föreslagna författningsändringar och regeringsuppdrag kommer medföra några större kostnader för någon aktör. Länsstyrelsen vill dock erinra om att personalförsörjningen av det civila försvaret samt arbetet med att bygga upp det civila försvaret generellt sett medför ökade kostnader för myndigheter och andra aktörer i totalförsvaret och kräver tillsättning av medel. Såsom ovan framgår medför även de uppdrag som föreslås gällande civilplikt inom områdena räddningstjänst, befolkningsskydd och bevakningsverksamhet ökade kostnader varför ytterligare finansiering är nödvändig.

Utredaren konstaterar att inga av utredningens förslag bedöms få några konsekvenser för jämställdheten. Det förefaller osannolikt att alla förslag i en utredning om personalförsörjning skulle ha en helt symmetrisk effekt på män, kvinnor, pojkar och flickor. Länsstyrelsen befarar därför att bedömningen är bristfällig och anser att genomförandet av förslagen bör föregås av, eller inbegripa, en analys av dess effekter på jämställdheten i enlighet med regeringens jämställdhetspolitiska mål. I och med att civilplikten föreslås utökas bör vidare eventuella inkomstskillnader som kan uppstå mellan civilpliktiga och de som tjänstgör med stöd av den allmänna tjänsteplikten utredas utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med HR-chef Erica Linder som föredragande. I ärendet har även beredskapshandläggare Stefan Silvander Ahlrik och länsjurist Kristina Nordenson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.